ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра публічного управління та публічної служби

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-педагогічної роботи
_____І.С. Чорнодід
"31" _____2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія демократії та базові інститути демократичного суспільства

_____
(шифр і назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалаврів**
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **D4 «Публічне управління та адміністрування»**
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Публічне управління та адміністрування**

Факультет **Юридичний**
(назва факультету)

Київ – 2026

Робочу програму навчальної дисципліни «Теорія демократії та базові інститути демократичного суспільства» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування», та відповідних нормативних документів.

Розробник:
Красівський Д.О., кандидат наук з державного управління.

Погоджено:
Гарант освітньої програми _____ Я.В. Качан

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри публічного управління та публічної служби
Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління та публічної служби

_____ Я.В. Качан

«28» серпня 2026 року

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

Декан юридичного факультету _____ Я.В.Журавель

"28" серпня 2026 року, протокол № 1

Схвалено науково-методичною радою Академії
Протокол від "31" серпня 2026 року № 1

Голова _____ І.С. Чорнодід

"31" серпня 2026 року

© АПСВТ, 2026 рік
© Красівський Д.О., 2026 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин та туризму» від 07 квітня 2026 року, Протокол № 7, освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань,
освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів: 4/4</td><td>Галузь знань:
D Бізнес, адміністрування та право</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td rowspan="5">Спеціальність:
D4 Публічне управління та адміністрування</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання - (назва): Завдання з модульного контролю</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 120/120</td><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9"></td><td rowspan="9">Освітній рівень:
перший
(бакалавр)</td><td>16 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>96 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Екзамен</td></tr>
</table>

1.2. Пояснювальна записка

Місце дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Теорія демократії та базові інститути демократичного суспільства» входить до циклу професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування".

Предмет вивчення: Предметом навчальної дисципліни є осмислення феномену демократії як форми правління та способу організації суспільного життя, аналіз її ключових концепцій, принципів, моделей та інституцій, що формують фундамент демократичного суспільства.

Мета дисципліни: Формування у здобувачів знань, уявлень та аналітичних навичок, необхідних для розуміння теоретичних основ демократії, розвитку демократичних інститутів, принципів народовладдя, участі громадян у прийнятті рішень, а також їх ролі в сучасному публічному управлінні.

Основні завдання дисципліни: Освоєння базових концепцій і типів демократії (пряма, представницька, участі, деліберативна тощо); Аналіз історичного розвитку демократичних ідей та практик; Дослідження ключових інститутів демократії: парламент, вибори, місцеве самоврядування, громадянське суспільство, незалежні ЗМІ, судова влада; Вивчення нормативних і процедурних засад забезпечення прав і свобод людини; Ознайомлення з механізмами участі громадян у врядуванні та

демократичному контролі за публічною владою; Аналіз викликів демократії в умовах війни, глобалізації, авторитарних загроз; Розгляд українського контексту побудови демократичної держави, зокрема — реформ після 2014 року, впровадження європейських стандартів врядування.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вступ до фаху, кадрова політика та державна служба, Організаційно- правові засади публічного управління соціально-економічною сферою

2. Результати навчання

Навчання дисципліні забезпечує внесок у формування таких програмних компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки бакалаврів:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування у соціальній сфері.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство з урахуванням викликів соціального розвитку та повоєнного відновлення України, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в умовах трансформацій, кризових явищ та повоєнного відновлення.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема у сфері соціального розвитку та публічного управління..

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності), зокрема у сфері соціального розвитку та публічного управління..

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативноправових та морально-етичних норм поведінки.

Програмні результати:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, з урахуванням особливостей соціального розвитку.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування, з урахуванням європейської спрямованості розвитку України.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, у тому числі у соціальній сфері.

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування, з урахуванням потреб різних соціальних груп.

ПРН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов, зокрема в умовах трансформацій та повоєнного відновлення.

3.Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, ознаки, сутність та зміст демократії.

Виникнення і зміст демократії. Аспекти та різновиди демократії. Вихідна інтуїція демократії. Багатоманітність спроб визначення демократії та природа цього явища. Недоліки та межі демократії. Ідеали та принципи демократії. Основні цінності демократії

Тема 2. Виникнення та історичні етапи розвитку демократії.

Виникнення та функціонування афінської демократії. Характерні риси античної полісної демократії. Демократія класичного лібералізму: переваги та недоліки. Ідеї конституціоналізму і

парламентаризму. Колективістська демократія. Становлення сучасної плюралістичної демократії.

Тема 3. Сучасні концепції демократії та їх практична реалізація

Ідеологічні моделі демократії. Партиципаторна демократія Елітарна модель демократії. Економічні теорії демократії. Концепції плюралістичної демократії. Моделі електронної демократії. Моделі «рефлексуючої» та делегативної демократії.

Тема 4. Громадянськість та демократія

Визначення громадянськості. Обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Рівні залучення громадян владою: від маніпуляції до делегування повноважень та громадського контролю. Громадянська культура. Концепції громадянськості за Джоелом Вестхаймером та Йозефом Кагне. Форми громадської участі. Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.

Тема 5. Система демократії в Україні

Законодавча, виконавча та судова влада в Україні, Президент України. Підзвітність влади. Демократичне врядування. Система стримувань і противаг. Демократія і громадянська участь в Україні. Демократичний транзит України. Проблеми та перспективи становлення та розвитку демократії в Україні. Сучасний стан соціально-економічного розвитку України. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.

Тема 6. Вибори як інститут демократії

Типи виборчих систем. Суб'єкти виборчого процесу. Форми політичної участі. Чинники та критерії демократичності виборчого процесу. Виборчі кампанії в сучасній Україні. Організаційні засади партійної діяльності. Соціальна база і впливовість партій. Формування багатопартійності в Україні. Сучасна партійно-політична система України та перспективи її розвитку.

Тема 7.Інституційні механізми запровадження демократії

Міжнародні інститути. ООН та її структурні підрозділи. Неурядові міжнародні організації. Регіональні (європейські) інститути: Рада Європи, ОБСЄ. Національний інституційний механізм впровадження сучасної моделі демократії та його складові.

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. «Сутність та виміри демократії											
Тема 1. Поняття, ознаки, сутність та зміст демократії.	13	2	1			10		2	2		12
Тема 2. Виникнення та історичні етапи розвитку демократії	13	2	1			10		2	2		12
Тема 3. Сучасні концепції демократії та їх практична реалізація	14	2	2			10		2	1		12
Тема 4. Громадянськість та демократія	16	2	2			12		2	1		12
Змістовий модуль 2*. «Механізми демократії»*											
Тема 5. Система демократії в Україні	16	2	2			12		2	1		12
Тема 6. Вибори як інститут демократії	16	2	2			12		2	1		12

Тема 7.Інституційні механізми запровадження демократії	16	2	2			12		1	1		12
Тема 8 Неурядові міжнародні організації	16	2	2			12		1	1		12
Усього годин	**120**	**16**	**14**			**90**	**120**	**14**	**10**		**96**

5. Теми семінарських занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна.
1.	Тема 1. Поняття, ознаки, сутність та зміст демократії.	1	2
2.	Тема 2. Виникнення та історичні етапи розвитку демократії	1	2
3.	Тема 3. Сучасні концепції демократії та їх практична реалізація	2	1
4.	Тема 4. Громадянськість та демократія	2	1
5.	Тема 5. Система демократії в Україні	2	1
6	Тема 6. Вибори як інститут демократії	2	1
7	Тема 7.Інституційні механізми запровадження демократії	2	1
8	Тема 8 Неурядові міжнародні організації	2	1
9	РАЗОМ	14	10

6.Самостійна робота

Самостійна робота здобувача (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СРС є такі:

– опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

– вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

– підготовка до семінарських, практичних занять та виконання домашніх завдань;

– систематика вивченого матеріалу курсу та підготовка до поточного контролю;

– виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, написання есе за заданою тематикою, тощо)..

№ з/п	Самостійна робота	Д.Ф.Н.	З.Ф.Н.
1	Тема 1. Поняття, ознаки, сутність та зміст демократії. (Ознайомитися з базовими поняттями демократії, її формами, структурними ознаками; підготувати тези для обговорення на семінарі)	10	12
2	Тема 2. Виникнення та історичні етапи розвитку демократії. (Проаналізувати джерела виникнення демократії, етапи її трансформації від античності до сучасності; підготувати порівняльну таблицю історичних моделей)	10	12
3	Тема 3. Сучасні концепції демократії та їх практична реалізація. (Ознайомитися з сучасними теоріями демократії — ліберальна, деліберативна, партисипативна; підготувати приклади їх втілення у різних країнах)	10	12
4	Тема 4. Громадянськість та демократія. (Вивчити роль громадянської	12	12

	культури, відповідальності та активізму у функціонуванні демократії; підготувати коротке есе про роль громадянина в демократичній державі)		
5	Тема 5. Система демократії в Україні. (Ознайомитися з особливостями політичного устрою України, його демократичними засадами; проаналізувати Конституцію України щодо демократичних норм)	12	12
6	Тема 6. Вибори як інститут демократії. (Вивчити виборчі системи, етапи виборчого процесу, участь громадян у виборах; порівняти моделі голосування в Україні та країнах ЄС)	12	12
7	Тема 7. Інституційні механізми запровадження демократії. (Розглянути роль парламенту, уряду, судів, місцевого самоврядування; підготувати схему взаємодії інститутів у демократичній державі)	12	12
8	Тема 8. Неурядові міжнародні організації. (Ознайомитися з діяльністю таких організацій, як ООН, ОБСЄ, Freedom House у підтримці демократії; проаналізувати приклади міжнародної підтримки реформ в Україні)	12	12
9	РАЗОМ	90	96

7. Контрольні заходи

Поточний контроль успішності засвоєнням здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час семінарських занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Поточний контроль успішності засвоєнням здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час семінарських занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форма навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)		Загалом
		Модуль І	Модуль ІІ	

1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	8 (2 бали за пару)	8 (2 бали за пару)	16
2.	Активність на практичних заняттях	20 (5 балів за 1 тему)	20 (5 балів за 1тему)	40
3.	Модульний контроль	7	7	14
4	Екзамен			30
Разом				**100**

Критерії оцінювання.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (відповіді на семінарах, виконання практичних завдань, захист дослідницьких робіт, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) –5 балів за заняття.

Присутність на лекціях таучасть в інтерактивній взаємодії під час лекції оцінюється у 2 бали. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій.

1. Модульний контроль реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE) та оцінюються у співвідношенні: 2 бали за усі правильні відповідні до кожної теми модулю.

Здобувач, який повністю виконав програму навчальної дисципліни (відвідування лекцій, виконання практичних завдань на семінарських заняттях, модульні контролі, індивідуальні завдання: написання есе, рефератів (для відпрацювання пропусків), самостійна робота) допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

3. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є *екзамен– до 30 балів.* Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форма навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)		Загалом
		Модуль I	Модуль II	
1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	7 (1 бал за пару)	7 (1 бал за пару)	14

2.	Активність на практичних заняттях	8 (2 бали за 1 тему)	8 (2 бали за 1тему)	16
3.	Модульний контроль	6	6	12
4.	Індивідуальне завдання			28
4	Екзамен			30
Разом				**100**

Критерії оцінювання.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (відповіді на семінарах, виконання практичних завдань, захист дослідницьких робіт, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) *–5 балів за заняття.*

Присутність на лекціях таучасть в інтерактивній взаємодії під час лекції оцінюється *у 2 бали*. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій.

2.Модульний контроль реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE) та оцінюються у співвідношенні: *2 бали* за усі правильні відповідні до кожної теми модулю.

3. **Індивідуальне завдання** передбачено для здобувачів заочної форми навчання. А саме, здобувачам пропонується виконання індивідуального завдання у формі написання есе та презентації доповіді на одну із запропонованих тем в рамках вивчення дисципліни. **ІЗ** оцінюється *до 25 балів*.

Здобувач, який повністю виконав програму навчальної дисципліни (відвідування лекцій, виконання практичних завдань на семінарських заняттях, модульні контролі, індивідуальні завдання: написання есе, рефератів (для відпрацювання пропусків), самостійна робота) допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є *екзамен– до 30 балів.* Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання

Індивідуальне завдання передбачено для здобувачів заочної форми навчання, а також, може бути використане здобувачами денної форми навчання, які не набрали необхідну кількість балів під час вивчення курсу «Кадрова політика та державна служба». Здобувачам пропонується виконання індивідуального завдання у формі написання есе та оформлення презентації доповіді на одну із запропонованих тем.

Орієнтовні теми для індивідуальних завдань з дисципліни «Теорія демократії та базові інститути громадянського суспільства»

1. Розуміння демократії від часів античного світу до сьогоднішніх днів.
2. Зміст поняття «права людини», суть і призначення політичних прав людини та громадянина.
3. Взаємозв'язок громадянських і політичних прав та свобод людини.
4. Форми та моделі демократії. Чому не може існувати ідеальна демократія?
5. Цінності демократії та їх дотримання в сучасній Україні.

6. Зв'язок між законом та правом в умовах тоталітарного, авторитарного та демократичного суспільств.
7. Функції парламенту в сучасній демократичній державі.
8. Роль децентралізації, регіонального й місцевого самоврядування в системі демократичного правління.
9. Форми прямої демократії в системі місцевого самоврядування.
10. Вплив глобалізації на розвиток демократії та її форми.
11. Демократичні елементи у політичній практиці Запорозької Січі та Гетьманщини.
12. Проблеми розвитку демократії в сучасній Україні.
13. Роль демократичної освіти для розв'язання проблем демократизації та зміцнення демократії в державі.
14. Порівняльний аналіз обраних партійних програм і виборчих платформ окремих політичних партій і партійних коаліцій.
15. Виборча система та типи виборчих систем у демократичних країнах.
16. Тип та особливості становлення виборчої системи в Україні.
17. Форми та моделі демократії
18. Порівняння участі у політичному житті громадян країн розвиненої демократії і України.
19. Особливості протестної поведінки громадян та її вплив на стабільність та якість демократії.
20. Головні функції груп інтересів та політичного представництва
21. Основні причини слабкості класичних груп інтересів в Україні.
22. Що таке громадянське суспільство? Співвідношення розвитку громадянського суспільства та рівня демократії.
23. Функції громадянського суспільства в системі народовладдя.
24. Механізми зміцнення інститутів громадянського суспільства в Україні та впливу на формування громадянської свідомості людей.
25. Феномен легітимності. Роль легітимації в утвердженні демократичного режиму.
26. Критерії легітимності влади. Механізми легітимації та зміцнення демократичного режиму в Україні.
27. Особливості сприйняття ліберально-демократичних цінностей в українському суспільстві.
28. Соціальне партнерство та переваги запровадження механізму соціального партнерства в Україні.
29. Сучасні моделі переходу до демократії.
30. Особливості переходу-демократизації в Україні та його результати

8. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни: робоча програма навчальної дисципліни, силабус дисципліни, методичні рекомендації для виконання практичних робіт, ілюстративні матеріали (слайди); додаткові навчальні, навчально-методичні, наукові матеріали, законодавчі та нормативно-правові акти для вивчення дисципліни, тестові завдання для модульного контролю, підсумкові екзаменаційні тестові завдання.

9. Методи навчання та форми оцінювання

При викладанні дисципліни застосовуються наступні методи навчання:
МН1 – словесний метод (лекція, проблемне викладання, дискусія, співбесіда тощо)
МН3 – стимулювання та мотивація навчання (зацікавлення у навчанні і відповідальності)
МН4 – письмовий, усний, практичний контроль та самоконтроль
МН6 – самостійна робота і робота під керівництвом викладача (аспект управління навчанням)
МН7 – наочні (презентація, ілюстрація, демонстрація, спостереження)
МН8 – практична робота (практичні та семінарські заняття, розрахункові, тренінги, тренінги навичок, творчі завдання, есе, графічні, технічні)
МН9– робота з навчально-методичною літературою та науково-публіцистичними джерелами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання та захист реферату)
МН11 – ситуацій, метод «прес», робота в парах
МН14 – проектів, кейс-метод, моделювання

МН17 – брейнстормінг (мозковий штурм), ігрові (дидактична гра, ділові ігри, імітаційні ігри)

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, семінарів та інструктажів, Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація. Перед проведенням семінарських занять викладачем проводиться інструктаж.

Під час проведення семінарських занять застосовуються наочні спостереження та словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, евристичні, підсумкові; здобувачами виконуються вправи: тренувальні, творчі, усні, практичні, технічні.

Робота в малих групах використовується з метою активізації роботи здобувачів при проведенні семінарських і практичних занять.

Семінар-дискусія (круглий стіл) передбачає обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки використовуються для розв'язання складних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Форми оцінювання

Оцінювання здобувачів відбувається за наступними формами оцінювання:

ФО1 – за спостереження, аналіз результатів виконання самостійних завдань та практичних робіт
ФО2 – за тестові завдання
ФО3 – аналіз відповідей під час заліків та іспитів
ФО6 – за публічний захист
ФО7 – за зміст і форму презентації результатів виконаних завдань та досліджень
ФО8 – за участь у науково-практичних заходах
ФО9 – за розв'язання завдань на прикладі реальних об'єктів (кейс-ситуації, ділові ігри, тренінги тощо)
ФО10 – за комплексність звіту (есе, презентація доповіді, тощо)
ФО11 – за роботу в команді

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою
		екзамен, диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Взаємозв'язок громадянських і політичних прав та свобод людини.

2. Виборча система та типи виборчих систем у демократичних країнах.
3. Вплив глобалізації на розвиток демократії та її форми.
4. Головні функції груп інтересів та політичного представництва
5. Демократичні елементи у політичній практиці Запорозької Січі та Гетьманщини.
6. Зв'язок між законом та правом в умовах тоталітарного, авторитарного та демократичного суспільств.
7. Зміст поняття «права людини», суть і призначення політичних прав людини та громадянина.
8. Критерії легітимності влади. Механізми легітимації та зміцнення демократичного режиму в Україні.
9. Механізми зміцнення інститутів громадянського суспільства в Україні та впливу на формування громадянської свідомості людей.
10.Основні причини слабкості класичних груп інтересів в Україні.
11.Особливості переходу-демократизації в Україні та його результати.
12.Особливості протестної поведінки громадян та її вплив на стабільність та якість демократії.
13.Особливості сприйняття ліберально-демократичних цінностей в українському суспільстві.
14.Порівняльний аналіз обраних партійних програм і виборчих платформ окремих політичних партій і партійних коаліцій.
15.Порівняння участі у політичному житті громадян країн розвиненої демократії і України.
16.Проблеми розвитку демократії в сучасній Україні.
17.Розуміння демократії від часів античного світу до сьогоднішніх днів.
18.Роль демократичної освіти для розв'язання проблем демократизації та зміцнення демократії в державі.
19.Роль децентралізації, регіонального й місцевого самоврядування в системі демократичного правління.
20.Соціальне партнерство та переваги запровадження механізму соціального партнерства в Україні.
21.Сучасні моделі переходу до демократії.
22.Тип та особливості становлення виборчої системи в Україні.
23.Феномен легітимності. Роль легітимації в утвердженні демократичного режиму.
24.Форми прямої демократії в системі місцевого самоврядування.
25.Форми та моделі демократії. Чому не може існувати ідеальна демократія?
26.Функції громадянського суспільства в системі народовладдя.
27.Функції парламенту в сучасній демократичній державі.
28.Цінності демократії та їх дотримання в сучасній Україні.
29.Що таке громадянське суспільство? Співвідношення розвитку громадянського суспільства та рівня демократії.

11. Навчальні ресурси

Основна рекомендована література

1. Бібліографія публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник / за наук. ред. д. н. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. К., 2018. 474 с.
2. Глосарій термінів acquis ЄС. Урядовий портал. URL: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/perekladi-aktiv-acquis-yes/glosarij-terminiv-acquis-yes
3. Глосарій термінів Європейського Союзу. Право Європейського Союзу. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/eulaw/info/glos.html
4. *Публічне управління :* термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
5. EU glossary. Вища школа публічного управління. URL: https://hs.gov.ua/announcements/anglo-ukrayinskyj-onlajn-slovnyk-z-yevropejskoyi-integracziyi/
6. Красівський Д. Розвиток демократії в незалежній Україні в довоєнний період (1991-2014 рр.). Публічне управління: правові, організаційні та соціальні проблеми розвитку / за наук.

редакції д-ра наук держ. упр., проф. М. І. Лахижі; канд. наук держ. упр., доц. Я. В. Качан та канд. наук держ. упр., доц. В. Б. Сухомлина. Київ, 2025. С 36-49 (232 с).

7. Красівський Д. Качан Я. Нормативно-правове підґрунтя кадрового забезпечення органів державної влади у воєнний час Публічне управління: правові, організаційні та соціальні проблеми розвитку / за наук. редакції д-ра наук держ. упр., проф. М. І. Лахижі; канд. наук держ. упр., доц. Я. В. Качан та канд. наук держ. упр., доц. В. Б. Сухомлина. Київ, 2025. С 36-49 (232 с).

Наукові статті:

8. Красівський Д. О. Розвиток структур кадрової безпеки в системі публічної служби України // Карковська В. Я., Красівський Д. О.//Економіка та держава. серія: державне управління. – 2020. – Т. 1. – №. 4 (16). – С. 128-128. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=eddu_2020_4_25

9. Красівський Д.О. Тенденції та перспективи адміністративно-територіальної реформи в Україні. Д. О. Красівський, Я. В. Качан Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 1/2 (74/75) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України, проф. В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : НЛТУ України, 2023. 98 с. DOI : Красівський Д.О. Трансформація трудових відносин та профспілкового руху у посткомуністичних країнах/ за наук. редакції докт. н. держ. упр., проф. М. І. Лахижі; к. н. держ. упр., доц. Я. В. Качан та; к. н. держ.упр., доц. В. Б. Сухомлина. Київ, 2023. 310 с.https://doi.org/10.36930/5074 С. 36-41

10. КРАСІВСЬКИЙ Д. О. Зарубіжний досвід державної політики у сфері забезпечення права на інформацію. Економіка та держава. Серія «Державне Управління», 2021, №3 (19). С. 88-94 https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=VtIMFxgAAAAJ&citation_for_view=VtIMFxgAAAAJ:Zph67rFs4hoC

11. Krasivskyy, D. Post-Covid-19 World Philosophy of Functioning: New Globalisation Challenges / Orest Krasivskyy, Natalya Maziy, Denis Krasivsky, Viktor Kotygorenko, Halyna Zhukova // Wisdom. ─ 2021. ─ № 2(18). ─ P. 58-66. DOI: https://doi.org/10.24234/wisdom.v18i2.535

12. КРАСІВСЬКИЙ Д, , «Еволюція формування кадрової безпеки та публічної служби в умовах інституційного розвитку»/ Д. О. КРАСІВСЬКИЙ, В. Я. КАРКОВСЬКА // Економіка та держава вип 1(13)), С. 48-52 … DOI https//doi.org. /10.46922/2306-6806-2020-1-1(13)-48-52

13. Krasivskyy Denis. Empirical Substantiation of Management Activity: Imperatives of the Sphere of Publicity in the Context of the Contemporary Postmodern Society // Postmodern Openings, 2020, Volume 11, Issue 2 Supl.1, pages: 301-316. (Співавтор) ISSN: 2068-0236 | e-ISSN: 2069-9387 Covered in: Web of Science (WOS); EBSCO; ERIH+; Google Scholar; Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Ulrich ProQuest; Cabell, Journalseek; Scipio; Philpapers; SHERPA/RoMEO repositories; KVK; WorldCat; CrossRef; CrossCheck) Емпіричне обґрунтування управлінської діяльності: імперативи сфери публічності в контексті сучасного постмодерного суспільства // Постмодерні відкриття, 2020, том 11| https://doi.org/10.18662/po/11.2Sup1/194 співавтори:Petro PETROVSKYI, Natalya MAZIY, Denis KRASIVSKY, Vasyl PASICHNYK) http://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/index

14. Кадрова політика у місцевому самоврядуванні. Методичні рекомендації для посадових осіб місцевого самоврядування / Уклад. М. І. Лахижа, О.І. Черчатий, А.О. Тімощук. Полтава, 2020. - 40с.

15. Качан Я.В. Вимоги до підвищення якості проходження публічної служби в умовах децентралізації влади. Проблематика процесу децентралізації надання послуг в об’єднаних територіальних громадах: матеріали доповідей та тез круглого столу, Київ, 15 квітня 2020 року / за заг. наук. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2020. 134 с. С. 67 – 71

16. Качан Я. В. Професіоналізація публічних службовців у сучасних умовах державотворення. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, 2021, № 6. С. 54–60. DOI https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.6.8

17. Качан Я.В. Трансформація етичних принципів публічної адміністрації України в умовах євроінтеграції. Публічне управління: правові, організаційні та соціальні проблеми розвитку/ за наук. редакції д-ра наук держ. упр., проф. М. І. Лахижі; канд. наук держ. упр., доц. Я. В. Качан та канд. наук держ. упр., доц. В. Б. Сухомлина. Київ, 2025. 230 с. (Розділ 2.2.)

Інформаційні ресурси:

1. Конституція України: https://zakon.rada.gov.ua;
2. Пекінська декларація від 15.09.1995 р. **URL :** https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text
3. Правила етичної поведінки державних службовців (досвід країн Європейського Союзу та США) http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29069.pdf;
4. Про державну службу, Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua;
5. Про запобігання корупції, Закон України: URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1700-18;
6. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки, Закон України: URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1699-18;
7. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Наказ НАУДС № 158 від 05.08.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16;
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання та моніторингу виконання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця (індивідуальної програми професійного розвитку). Наказ НАУДС №221 – 19 від 04.12.2019;
9. Про очищення влади, Закон України: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18;
10. Про службу в органах місцевого самоврядування, Закон України: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14.

Міжнародні акти

1. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи. Рада Європи, 2019. 70 с. URL: https://rm.coe.int/168071b2e5;
2. Конвенція ООН проти корупції, підписана Україною 11.12.2003 р. в м. Меріда (Мексиканські Сполучені Штати) та ратифікована згідно із Законом України від 18.10.2006 р. № 251-V;
3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, підписана Україною 27.01.1999 р. в м. Страсбурзі та ратифікована згідно із Законом України від 18.10.2006 р. № 252-V;
4. Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи (схвалено Рекомендацією Кабінету Міністрів Ради Європи Європейським країнам «Про кодекси поведінки для державних службовців», травень 2000 р., № R (2000)10);
5. РЕКОМЕНДАЦІЯ № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців (прийнята Комітетом міністрів на 106 сесії 11.05.2000 р.) http://www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7_Zapobigannya%20ta%20protydiya%20proyavam%20korup/Legislation/Legislature/Rekomend_poved_DS.pdf;